

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

The heart of couple therapy – Knowing what to do and how to do it

Alfons Vansteenwegen, psycholoog, relatietherapeut en seksuoloog. Voordien Hoofd Communicatiecentrum voor Echtparen, KULeuven. E-mail: alfons.vansteenwegen@kuleuven.be.

Constructieve verbindende gespreksvoering – Voor familieleden en andere naastbetrokkenen – Over het verbeteren van het contact met iemand met psychose

Tom Rusting & Tiny van Hees (2017). Utrecht: GGZ familiecoaching. 21 pp. Gratis.

De reader *Constructieve verbindende gespreksvoering* is gratis te downloaden op de website van GGZ familiecoaching, via de volgende link: <http://ggzfamiliecoaching.nl>, in het menu 'naasten' bij tabblad 'voor naasten van zorgmijders'.

Jan Meerdinkveldboom

In de jaren tachtig en negentig heb ik lang gewerkt op een klinische afdeling voor jongeren met een zogeheten 'eerste psychose'. Als mensen in een psychose verkeren, ervaren ze de realiteit volstrekt anders dan hun omgeving. Wanen zijn voor hen geheel waar en zintuiglijke ervaringen (hallucinaties zoals beelden zien die er niet zijn en het horen van stemmen) evenzo.

De behandeling bestond primair uit het verminderen of onderdrukken van deze verschijnselen en de jongeren, hun familie en netwerk leren met deze verschijnselen om te gaan. Als dat lukte konden zij, meestal slechts ten dele, weer deelnemen aan maatschappelijke activiteiten. Maar een deel van deze groep bleef last houden van psychotische klachten. Dat belemmerde in hoge mate het contact met hun

Literatuur

Luyens, M. & Vansteenwegen, A. (1999) Therapeutische interventies bij problemen met relaties met derden. *Systeemtherapie*, 11(2), 138-153.

omgeving. Tom Rusting en Tiny van Hees hebben een reader geschreven waarin zij op heldere wijze uiteenzetten hoe familieleden contact met iemand met een psychose kunnen krijgen en behouden. Het is een heldere wegwijzer geworden die goed praktisch toepasbaar is.

Rusting en Van Hees zijn de twee leden van het team toeleiding en terugleiding. Het team zoekt samenwerking met de familieleden van mensen die noodzakelijke zorg mijden. Familieleden krijgen ondersteuning bij het toe- of terugleiden van de patiënt naar de behandeling. Door middel van een pilot in de regio Utrecht, en met een subsidie van ZonMw, onderzoeken zij hoe effectief deze benadering is.

Rusting werkt als familie-ervaringsdeskundige. Hij heeft zelf ervaring in zijn eigen gezin met iemand die zorg meed en inmiddels ook veel ervaring met het coachen van familieleden in een vergelijkbare situatie. Van Hees is een ervaren sociaal-psychiatrisch verpleegkundige. De reader is ontstaan uit meer dan tien jaar ervaring met coachingsgesprekken.

Het uitgangspunt in de constructieve verbindende gespreksvoering is een open houding met oprechte belangstelling voor de werkelijkheid van degene met een psychose, zonder oordelen of tegenspreken. Gedachten over 'de waarheid' moeten steeds losgelaten worden.

In een negental bondige hoofdstukken worden de mogelijkheden besproken om een switch te maken van kritisch gezinslid dat niets gelooft van de werkelijkheid

waarin het familielid verkeert naar een bondgenoot die het over in ieder geval een aantal zaken eens kan zijn. Bijvoorbeeld dat de persoon met een psychose zich bedreigd voelt, angstig is en slecht slaapt. Daarmee wordt de eenzaamheid van degene met de psychotische verschijnselen doorbroken en vindt herstel plaats van de relatie. Dit is een eerste stap; dit herstel is belangrijker dan hulp te verlenen of de psychose te bestrijden. Pas daarna komt wellicht een fase waarin gezinsleden kunnen bespreken dat vormen van hulp misschien toch nuttig kunnen zijn, niet zozeer om de psychose te behandelen (want zo'n constatering moet vermeden worden) maar om diens klachten te verminderen. 'Antipsychotica helpen natuurlijk niet tegen samenzweringen maar ze kunnen jou wel helpen om ze naast je neer te leggen. Google maar eens op de woordcombinatie 'Antipsychotica en Stress' (p.16).

Alle aanbevelingen worden uitvoerig geïllustreerd met voorbeelddialogen om duidelijk te maken wat je moet doen en vooral hoe je dat het beste kunt aanpakken. Daarbij worden ook suggesties gedaan voor te gebruiken zinnen als het familielid in eerste instantie niet open staat voor jouw interesse in diens belevenissen.

In het laatste gedeelte worden situaties beschreven waarin familieleden klem kunnen raken tussen de waanwereld van degene met de psychosen en diens wensen die daaruit voortvloeien. Zo kan de per-

soon met psychose eisen dat de politie wordt ingeschakeld omdat de burens hem of haar afluisteren, of wordt het familielid gevraagd de psychiater op te bellen om te zeggen dat er echt geen sprake is van ziek zijn van de psychotische huisgenoot. Voor dergelijke situaties worden uitvoerbare adviezen gegeven om er zonder schade voor beide betrokkenen uit te komen.

'De in deze reader beschreven gespreksmethode is niet moeilijk te begrijpen. Maar voor een goede toepassing ervan is een training absoluut onmisbaar', schrijven de auteurs in de inleiding (p.3). Van Hees en Rusting bieden deze training voor naasten kosteloos aan via GGZ familiecoaching.

Deze reader is tevens zeer geschikt voor hulpverleners, ook voor systeemtherapeuten, die met de genoemde problematiek te maken hebben. Niet alleen kunnen zij hun eigen gesprek met degene met een psychose beter voeren, maar vooral kunnen zij de familie deze reader ter hand stellen om relaties die onder druk zijn komen te staan, weer te kunnen laten herstellen. Ik kan u aanraden deze reader te gebruiken.

Jan Meerdinkveldboom is jeugdpsychiater en systeemtherapeut n.p. en consultant voor systemische hulpverlening aan jongeren, in het bijzonder bij suïcidaal gedrag. E-mail: jan@mdvb.demon.nl.